

متن پرسش

استدراج و املاء یعنی چه؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: املاء در لغت به معنای مهلت دادن است و منظور از آن در اصطلاح مهلت دادن به امت هایی است که قدر نعمت هدایت خود را نمی دانند تا بلکه هوشیار شوند و توبه کنند و یا این که عذاب مهین را برای خود فراهم کنند.

خداوند در قرآن می فرماید: «وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُظْمِي لَهُمْ لِيُزَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ: کافران مپندارند که در مهلتی که به آن ها می‌دهیم خیر آن ها است. به آن ها مهلت می‌دهیم تا بیشتر به گناهانشان بیفزایند و برای آن ها است عذابی خوارکننده» (آل عمران، ۱۷۸) و در جای دیگر نیز می فرماید: «وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ: و به آن ها مهلت دهم که تدبیر من استوار است.» (اعراف، ۱۸۳ و قلم، ۴۵)

در تفسیر نمونه آمده است:

نملی از ماده املاء به معنی کمک دادن است که در بسیاری از مواقع به معنی مهلت دادن که آن خود یک نوع کمک دادن نیز محسوب می شود؛ آمده است، در آیه فوق نیز به همین معنی است. یعنی آنها را مهلت می دهیم.]

علامه طباطبایی رحمه الله علیه، می فرماید: قضای الاهی هم همین است. قضاء مختص به خدای تعالی است و در آن کسی با او شریک نیست. به خلاف استدراج که به معنای رساندن نعمت بعد از نعمت است. و این نعمت های الاهی به وسائلی از ملائکه و امر به انسان می رسد. به همین مناسبت، استدراج را به صیغه متکلم مع الغیر آورد؛ ولی در املاء و در کیدی که نتیجه استدراج و املاء است؛ به صیغه متکلم وحده تعبیر کرد.

به طوری که اهل لغت گفته اند؛ استدراج دو معنی دارد. یکی این که چیزی را تدریجا بگیرند. زیرا اصل این ماده از درجه، گرفته شده که به معنای پله، است. همان گونه که انسان در صعود و نزول از طبقات پائین عمارت به بالا، یا به عکس، از پله ها استفاده می کند. هم چنین هر گاه چیزی را تدریجا و مرحله

به مرحله بگیرند یا گرفتار سازند؛ به این عمل استدراج گفته می شود.

معنای دیگر استدراج، پیچیدن، است. همان گونه که یک طومار را به هم می پیچند. این دو معنی را راغب در کتاب مفردات نیز آورده است. ولی با دقت بیشتر روشن می شود که هر دو به یک مفهوم کلی و جامع یعنی انجام تدریجی، باز می گردند.

در مورد مجازات استدراجی که در آیه فوق به آن اشاره شده و از آیات دیگر قرآن و احادیث استفاده می شود؛ چنین است که خداوند گناهکاران و طغیانگران جسور و زورمند را طبق یک سنت، فوراً گرفتار مجازات نمی کند؛ بلکه درهای نعمت ها را به روی آن ها می گشاید. هر چه بیشتر در مسیر طغیان گام بر می دارند؛ نعمت خود را بیشتر می کند. و این از دو حال خارج نیست: یا این نعمت ها باعث تنبه و بیداریشان می شود؛ که در این حال برنامه هدایت الهی، عملی شده و یا این که بر غرور و بی خبریشان می افزاید. در این صورت مجازاتشان به هنگام رسیدن به آخرین مرحله، دردناکتر است.، زیرا به هنگامی که غرق انواع ناز و نعمت ها می شوند؛ خداوند همه را از آن ها می گیرد و طومار زندگانی آن ها را در هم می پیچد و این گونه مجازات، بسیار سخت تر است. خوب است به سایت <http://daneshdust.blogfa.com/post-f1.aspx> رجوع فرمائید . موفق باشید